

НАДЛЕЖНОСТ СУДА

Парнични суд није надлежан за утврђење постојања права предузетника да обавља одређену делатност.

Образложење

Према члану 1. Закона о уређењу судова судови су самостални и независни државни органи који штите слободе и права грађана, законом утврђена права и интересе правних субјеката и обезбеђују уставност и законитост.

Према члану 4. Закона о уређењу судова судска надлежност се одређује Уставом и законом.

Сагласно одредбама Закона о привредним друштвима привредни субјект не може обављати привредну делатност уколико иста није регистрована на законом прописан начин. Законом о класификацији делатности и Уредбом о класификацији делатности прописане су делатности које се могу регистровати, а тиме и обављати. На овај начин држава као законодавац штити општи интерес уређујући област привредног пословања.

С друге стране, читав низ прописа санкционише радње којима привредни субјект одступа од правила којима се врши обављање регистроване делатности или обавља нерегистровану делатност али то чини кроз одредбе које предвиђају инспекцијски надзор, кривичну, привредно казнену или прекршајну одговорност што за крајњу консеквенцу може имати као санкцију и забрану обављања регистроване делатности (нпр. члан 91. Закона о привредним друштвима). Овим одредбама се прописује поступак за заштиту општих интереса.

Према члану 1. Закона о парничном поступку прописано је да се тим законом уређују правила поступка за пружање правне заштите по којима се поступа и одлучује у парницама за решавање спорова насталих поводом повреде права личности и спорова из породичних, радних, привредних, имовинскоправних и других грађанскоправних односа, осим спорова за које је посебним законом прописана друга врста поступка.

Дакле, у парничном поступку пружа се судска правна заштита правном субјекту чије је субјективно право повређено одређеном радњом привредног субјекта предузетом у оквиру вршења регистроване делатности. Дакле, у парничном поступку врши се заштита појединачних субјективних права у оквирима грађанскоправних односа. О грађанскоправном односу можемо говорити када неком овлашћењу као елементу субјективног права одговара одређена обавеза.

Позитивним законодавством није предвиђена могућност да се у парничном поступку врши заштита општих интереса тако што ће се утврђивати дозвољеност генерално опредељених појединачних активности које привредни субјект предузима у оквиру регистроване делатности.

Тужбом којом се тражи да се утврди постојање или непостојање права на предузимање генерално опредељених одређених активности у вршењу делатности

не ставља се захтев за заштиту појединачног субјективног права већ се тражи заштита општих интереса.

Заштита општих интереса може се пружити у судском поступку али се ова заштита може пружити само по спроведеном поступку пред другим надлежним државним органима (инспекцијама, тужилаштвом) и такође је условљена предузимањем конкретних радњи којима се тај интерес повређује.

Дакле, суд у грађанском поступку није надлежан да поступа по тужби којом се тражи заштита општих интереса тако што ће се ценити да ли одређене уопштено одређене активности које тужени предузима представљају активности у оквиру обављања регистроване делатности које су у складу са регистрованом делатношћу, односно да ли привредни субјект има (или нема) право да ове активности предузима. Суд може бити надлежан за такав захтев, али тек када је он резултат процедуре пред другим надлежном државним органима, а у којим поступцима се штити општи интерес.

Стога нема судске надлежности за поступање по парничној тужби којом се тражи да суд утврди да одређени привредни субјект нема право да предузима одређене активности у вршењу своје делатности и такву тужбу ваља одбацити.

(Правно схватање усвојено на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда одржаној дана 08.07.2019. године, Билтен привредних судова бр. 3/2019 и бр. 1-2/2022)